

Пророк Илия

На днешния ден църквата възпоменава пророк Илия – един от най-колоритните герои в старозаветно време. Заслужава си той да бъде припомнян, защото макар и живял преди хиляди години, той продължава да бъде пример за всеки искрен християнин. Неговият живот беше изпълнен със забележителни дела и изяви. Нека се вгледаме в някои от тях и се опитае да ги осмислим и от гледна точка на днешните разбирания за духовна сила и победа.

1. Тежките времена раждат герои

Пророк Илия е още едно потвърждение на истината, че тежките времена раждат велики герои. Времената на благополучие и спокойствие дават на хората сигурност и приятен живот, но не могат да отгледат силни характери. Кое не значи, че тежките времена са за предпочитане – нали героите се борят именно за това да живеят хората в спокойствие и благополучие. Ние се срамуваме от това, че не сме като героите и че съществуването ни е далеч по-сиво и еднообразно от тяхното. Но нали те са се жертвали именно заради нашето благоденствие? Едно време комунистите постоянно ни натякваха колко свидни жертви били дадени за нашата свобода и как това ни задължавало да се жертваме като тях – хубаво де, но нали вече няма за какво да се жертваме, нали най-справедливият строй вече е тук? Защо тогава да не живеем мирно и тихо? Да живееш в спокойни времена изисква друг тип героизъм, ежедневни тихи и скромни дела на доброта, упоритост, постоянство. Това може да изглежда по-лесно, отколкото да се бориш в някаква кървава борба за нещо добро, но то също изисква от човека високи качества, търпение, творчество, сила на духа и физиката. Християнството също тачи високо борбата на Христос за нас, страданията Му на кръста и кървавата смърт и припомня, че на това дължим нашето спасение. Но то изтъква, че всичко това е вече минало, борбата е спечелена, кръвта е проляна и жертвата е принесена. За вярващите в Христос остава те само да приемат тези неща и да се оправдаят пред Бога, след което да се отдадат на мирен и упорит труд в името на Христос. Спасителят не е желал да се бори и умира; това Той направи по принуда, хората Го доведоха да кръста. Той умря, за да живеем ние, но да живеем така, че с делата си да правим света по-добро място.

2. Самотата на Илия

Времената на Илия бяха тежки поради всеобщото отстъпление на израилянците от Бога. Култът към Ваал беше запленил повечето от тях и те с удоволствие се отдаваха на езическите оргии. Затова Илия е самотен. Това не е нещо ново. Всички бележити герои от библейската история бяха самотни – Авраам, Моисей, Давид, Еремия. Тези хора бяха изпреварили времето си, не намираха разбиране в другите, трябваше постоянно да ги теглят, да ги предизвикват, да ги увещават. Може би Илия беше по-самотен от всеки от тях. Винаги го виждаме сам. Едва с появата на Елисей той си спечели един съмишленик и човек, който напълно да го разбира и да е на един дух с него. Самотата на великите не е нещо характерно само за духовния свят. Тя е явление, засягащо всички сфери на живота. Самотни са били мнозина учени, които са направили велики открития. Те са били считани за луди, за еретици и мнозина са заплатили с живота си. Самотни са били хората, прозрели какво трябва да се направи, за да бъде обществото по-справедливо. Самотни са били велики композитори и други творци, надживели своето време и неразбрани от хората. Но докато тези примери са разбираеми и оправдани – не могат всички да бъдат умни и прозорливи – то в областта на вярата самотата е трудна за възприемане. Нима трябва да сме доволни, че всички хора по времето на Илия бяха духовно заспали и така лековато замениха поклонението на

живия Бог с един идол? Нима можем да се радваме, че има там един събуден и духовен човек като Илия, след като хиляди и хиляди други уверено пътуват към ада? Християнската история ни запознава с личности като ап.Павел, Августин, Лутер, Уесли, Муди, Спърджън и други, които са светили на духовния небосклон; но нима на небето ще отидат само тези малцина, а към огъня на ада се спускат милиони безименни хорица, които са били лишени от духовно прозрение и са прекарвали живота си в мрак и невежество? Вярно е, че Илия се оплака на Бога, че е сам и против всички, на което Бог му отговори, че има 7000 души, които са Му верни и не са преклонили коляно пред Ваал (3Царе 19:18). Но колко са седем хиляди на фона на цял един народ, при това не кой да е народ, а Божия? Нима всичко, което Бог прави, е само заради седем хиляди? И колко днес в България са спасени християни? Никой не вярва в тези 70-80%, които твърдят, че са християни. На всеки е ясно, че това са хора, които и хабер си нямат от християнство и са точно толкова християни, колкото някой ислямски мюфтия или някой комунистически партиен секретар. Тогава за кого е всичко? Защо Исус е пролял кръвта Си? За да спаси неколцина души?

Не знаем отговора. Вярваме, че Бог иска да спаси всички хора, както е казано в Библията: „Бог иска да се спасят всички човеци и да достигнат до познание на истината” (1Тим.2:4). А щом Бог иска нещо, то ще се случи, защото няма кой да застане между желанията на Бога и тяхното изпълнение. Не знаем как ще стане това, във всеки случай ако говорим за себе си, трябва да кажем, че не бива да рискуваме и да живеем както искаме, като скрито се надяваме, че Бог ще измисли нещо и ще направи нужното да ни спаси. Всеки от нас трябва да направи всичко възможно да бъде уверен, че е спасен, така, както се разбира това от Библията. А това колко други и как ще бъдат спасени, нека го оставим на Бога. Ние всички знаем, че ще умрем и че всички хора преди нас са умрели; но това не ни пречи да живеем и да се стремим да си пазим здравето и да удължим живота си колкото може повече. По същата логика всеки би трябвало да разсъждава, че ако мнозина погиват, за самия него най-важното е дали той, лично той, ще бъде спасен. Потискащо е това духовно безразличие и лекомислие, което наблюдаваме в масови размери, но то не е причина и ние да станем такива, каквито са почти всички други. Нали всеки се стреми да бъде нещо, което другите не са? В политиката, в спорта, в изкуството, в науката – навсякъде има стремеж да бъдеш на върха, да оставиш другите далеч зад себе си и да им покажеш, че те заслужават да ти дишат праха. Всеки е щастлив да стъпи на върха и оттам да наблюдава как останалите пъшкат някъде далеч под него и гледат нагоре със завист. А защо ли в духовния живот не искаме това? Защо ли все гледаме да сме последни и хич нямаме амбицията да изпреварим другите – не за да им покажем превъзходство, а просто така, защото не се задоволяваме с посредствеността? Никога няма да чуем от устата на един спортист да мечтае да е последен, но от устата на доста християни можем да чуем: „Да отида някак на небето, там, в най-скромния квартал, но там да съм!”

3. Никаква лична изгода

Присъщо за Илия е и това, че сам той не печелеше нищо от чудесата, които вършеше, нито пък получаваше признание за своето благочестие. Неговите истории започват с предсказанието за тригодишна суша. Това предсказание той изрече пред цар Ахав. Какво произтече от него? Това, че Илия като обикновен човек щеше да гладува заедно с всички останали сиромаси. Царя хич не го беше еня, че ще има суша. За царете винаги има какво да ядат и пият. За тях няма нито суша, нито киша. Царят имаше оправдание – това е природно бедствие и той няма никаква вина, ако някой от поданиците му тръгнаше да го обвинява. Днес управниците биват упреквани дори за природните явления – наскоро софиянци обвиниха властите, че не са гръмнали с ракети градоносния облак, който потроши града им. Властите винаги са виновни за всичко,

дори за природните бедствия. Хората са станали така самоуверени, че не разрешават дори такива да се случват и настояват от управниците да правят нужното за целта. Но по онова време царят не можеше да бъде упрекван. Чудото на пророка щеше да засегне най-тежко онези хора, които бяха най-беззащитни, т.е. бедняците. И един от тях беше Илия. Вярно е, че Бог го запази, като заповяда на враните да му носят хляб и месо – но това се случи за известно време, пък и едва ли пророкът преяждаше с хляба и месото. Сигурно му стигаха, колкото да не умре от глад. Вярно е, че се случи и чудото с вдовицата в Сарепта, която през всичките три години имаше брашно и масло за нея, децата ѝ и Илия. Но и това със сигурност не значи, че в този дом се правеха постоянни пиршества. И тази храна им стигаше колкото да не умрат от глад.

После, след чудото на Кармил и победата на Илия над стотиците Ваалови пророци, Илия беше принуден да бяга от гнева на царицата Езавел. Тя му беше бясна и нямаше да се укроти, докато не го убие. Така победата на Илия се превърна в поражение. Народът, който обеща да служи на живия Бог, не можеше да защити пророка от тази зла жена.

При другото появяване на Илия във връзка с подлия начин, по който цар Ахав си присвои лозето на Навутей, отново Илия е в беда, защото царете не обичат да бъдат изобличавани. Вярно е, че Ахав се разкая, но като знаем, че при него жена му дърпаше конците, можем да си представим колко сигурен се е почувствал пророкът, след като е проявил дързостта да бъде така откровен.

Не беше по-добро положението на пророка и при новия цар Охозия. И при него той трябваше да се крие и да понася последствията от своите неблагоприятни предсказания.

Изводът е, че пророкът нямаше никаква изгода от своята дейност. Тя му носеше само проблеми. Той не беше уважаван човек, който има достъп до висшите кръгове на властта. Всички управници се страхуваха от него, защото той разкриваше техните пороци и им казваше директно какво ще последва, ако не се покаят.

Тези три извода от живота на пророк Илия ни отвеждат към три важни теми, засягащи нашия християнски живот в днешно време.

1. Идеята, че има времена, които са удобни за християните, е погрешна. Няма такива времена. Християните винаги са нежелани, посрещани с раздражение, обвинявани във всякакви грехове, подозирани, чужди. Вярно е, че някои времена са по-леки откъм външни проблеми и борби. Ние помним времената на комунизма, когато животът на църквата и на всеки вяраващ беше ограничаван, притискан, гонен, задушаван. Това беше време, когато беше далеч по-трудно да бъдеш вяраващ. Но как е днес? Да, имаме свободата да вярваме в каквото искаме, да се събираме, да печатаме литература, да строим църкви, да ходим в чужбина. Можем да водим децата си на църква и да организираме неделни училища. Но от друга страна сме изложени на страхотен натиск от обществеността, която не спира да ни подозира в нещо много опасно и вредно – какво е то, така и никой не може да докаже с факти, но то е достатъчно да те сочат постоянно с пръст и да внушават на хората, че си много опасен. Догмата, че в нашата страна си имало традиционна църква и че всички други са едва ли не национални предатели, върши чудесна работа на атеистите. Това, че бивши лектори по научен атеизъм, дружинни ръководителки и партийни функционери станаха първи православни (без да са преживели никакво покаяние и все така устати и нахални) никой не го забелязва. Далеч съм от мисълта, че положението е ужасно и сме гонени едва ли не по-зле, отколкото по комунистическо. При всичките страхотии, които стават по света и страданията, на които християните са изложени, нашето са бели кахъри. Но така или иначе би било много пресилено да твърдим, че се радваме на прекрасни

условия за християнска дейност. Да бъдеш християнин и днес изисква героизъм и себеотрицание, жертва и готовност за отхвърляне.

2.С оглед на масовото безбожие днес пред нас стои същият въпрос, който стоеше пред Илия: Сами ли сме? Колцина се спасяват? Има ли смисъл от усилията да проповядваме Христос на хората, след като тяхната реакция е толкова мудна и лишена от въодушевление?

Нека не забравяме, че сме само слуги на Господаря на световите, Който притежава цялата власт и цялата премъдрост. Щом Той ни е наредил да го правим, ние нямаме правото да се месим в неща, от които не разбираме поради дълбоката си ограниченост. Всеки начин, по който предаваме вярата си на други хора, е полезен и трябва да се прилага. Има смисъл да живеем свято и да показваме чрез поведението си, че Христос е нашият Господ. Има смисъл да говорим на хората за Неговото спасително дело. А кой ще се спаси и кой няма, това не е наш проблем. Важно е да правим всичко нужно, за да се спасим самите ние, а това ще допринесе за спасението на мнозина. Защото колкото по-гъст е духовният мрак наоколо, толкова по-силна е всяка една светлина.

3.Какво е за нас вярата? Извор на лични облаги? В нашето егоистично и материалистично време хората не правят нищо, от което нямат печалба, при това става дума за съвсем конкретна печалба, за блага, които можем да ползваме тук и сега. Това е заразило дори християните. Днешното християнство учи, че бидейки деца на Царя на царете, ние трябва да се наслаждаваме на всякакви привилегии. Трябва да имаме желязно здраве и всякаква болест незабавно да се маха от нас. Трябва да ни върви във всичко, с което се залавяме, и най-вече в бизнеса, в доходите, в конкуренцията. Всичко трябва да се урежда моментално по най-добрия начин. Никой не бива да застава на пътя ни, защото ние сме специални, любимци на Бога. Трябва всичките ни желания да бъдат изпълнявани, и то незабавно.

Всички тези теории шестват по църквите и се прокламират енергично от амвоните с такъв тон, който не търпи никакви възражения. Който посмее да говори нещо друго, веднага бива упрекван, че няма вяра, че отхвърля силата на Бога и прочие.

И пророк Илия, и много други библейски герои, не разчитаха на леки пътища и на приятен живот. Не защото мразеха удобствата и изпитваха мазохистично влечение към страданията, а защото в такава среда живееха. Нека не робуваме на глупави теории, които нямат нищо общо с действителността. Важното е да сме убедени, че сме с Бога и че вършим Неговата работа. Това ще ни донесе силното вътрешно усещане за защитеност и дълбок мир в сърцето и душата. Така ще сме в състояние да издържим на всички трудности, които ни се изпречат на пътя и ще се преборим с всички проблеми, които някой е решил да ни създава. А най-важното е именно да сме наясно на кого служим и накъде вървим. Останалото ще се уреди от само себе си.